

Izhaja

vsako sredo in vsak petek.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXX.

Celovec, 5. velikega travna 1911.

Št. 19.

Volilni shod na Prevaljah. Poslanec Grafenauer med svojimi volilci!

Kljub slabemu, deževnemu vremenu se je v nedeljo dopoldne ob 9. uri zbralo pri Šteklnu na Prevaljah toliko zavednih mož volivcev, da je bila prostorna dvorana čisto polna. Deželni poslanec Grafenauer odpravi kot član »Osrednjega volivnega odbora« v Celovcu shod, prisrčno pozdravlja volivce ter imenuje zapisnikarjem shoda dr. Rožiča ter podeli besedo bivšemu poslancu Gostinčarju.

Govor g. Gostinčarja.

Gospod Gostinčar je izvajal sledeče: Prišel sem med vas, da kot priprost delavec in da kot star socialni boritelj za delavske interese poročam o skupnih zadevah, ki vežejo nas vse slovenske delavce in kmete. Pozdravljam tudi navzoče ženske — kajti tudi za ženstvo se bliža ona doba, ko se bodo lahko svobodno združevale in udeleževale političnih prireditev. In to je prav! Kajti ravno ženske imajo vodilno besedo v domači hiši in zato naj tudi one sodelujejo pri gospodarstvu naše velike skupne hiše — pri državi. — Nato govornik razlaga korist splošne in enake volivne pravice, posebno za Slovane. S splošno, enako, tajno volivno pravico smo dosegli, da lahko vsak moški odločuje s svojim glasom pri volitvah, kakšni ljudski zastopniki pridejo v našo postavodajalno zbornico, kjer se potem odločuje usoda državljanov. S splošno in enako volivno pravico smo dosegli, da vsak svoboden državljan, ki je 24 let star in zadosti volivnim predpisom, lahko svobodno, po prepričanju in brez strahu voli

kogar hoče. Tega preje v starem, privilegiranem, kurijalnem parlamentu ni bilo!

Kaj dobrega je storil državni zbor?

Z novim parlamentom, z ljudskim parlamentom si bode ravno kmetski in delavski stan priboril večjo moč, ugled in veljavo in več pravic. To je pa tudi vzrok, da se je ravno o novem, sedanjem parlamentu toliko zabavljalo čez splošno zbornico, ker velika gospoda, grofje in baroni, razni vitezi in plemiči še vedno mislijo, da se človek začne šele pri kakem baronu ali knezu! Ti gospodje ne morejo umeti tega, da ima poleg »plave krvi«, poleg baronov in drugih plemenitašev tudi preprost kmet in delavec ravno tako veljavno besedo kot oni. Zato zabavljajo proti parlamentu in kažejo na prejšnji državni zbor, ki je bil nekaj privilegij teh visokih gospodov. Oni bi še vedno radi imeli sami vso moč v rokah, kakor je to bilo preje, ko grof ni hotel občeovati s priprostim delavcem, ko se jim je zdelo, da je sramotno, če govori z navadnim človekom, to je kmetom ali delavcem. Leto 1848. jim ne gre iz glave, zato pa rujejo zoper moderno ljudsko zastopstvo po knjigah in časopisju, delajo na vse načine zoper koristne socialne naprave, ki so v korist nižjim slojem ljudstva. Tudi splošna, enaka volivna pravica se je že v prvem parlamentu obnesla kot temelj rednega delovanja v naši državi. Dokaz je nagodba z Ogrsko, ki se je sklenila takoj v prvem polletju, ki se preje deset let ni mogla napraviti; dokaz je dalje, da se je takoj drugo leto naredil redni državni proračun in to potem vsako leto do razpusta. Dokaz je dalje tudi to, da so se reševale v novem ljudskem parlamentu redno socialne zadeve, tako olajšave glede vojaške službe, podpora rezervistom in njihovim družinam, kar se preje ni zgodilo. Rešilo se je starostno zavarova-

nje v odseku, načrt zakona glede ženskega nočnega dela v tovarnah se je tudi rešil v odseku. Izboljša se tudi vojaški kazenski zakon, kar moram še posebej omenjati. Vse to in še mnogo drugega so pridobitve, o katerih se staremu kurijalnemu parlamentu še sanjalo ni. Jaz sem za zgled naštel samo nekatere stvari, ki globoko sežejo v socialno življenje vsakega državljana. Omenjal bi tudi koristne predloge, ki so se naredili in stavili v prid kmetškemu stanu, a to bo storil vaš vrli poslanec in moj prijatelj gospod kolega Grafenauer. — Gospod Gostinčar govori potem o draginji z ozirom na kmetski stan in »rdečkarje«. Pobija laži socialdemokratov, ki pravijo, da so kmeti krivi draginje. Krivi draginje so kapitalisti, špekulanti, ki s svojo brezvestno špekulacijo tudi sedaj umetno uprizarjajo draginjo in njene posledice — na stroške delavstva. In za to lumparijo delajo »rdečkarji« kmetski stan odgovoren. — Govornik govori konečno še o izboljšanju rudarskega zakona, ki se bo v prihodnjem parlamentu tudi gotovo ugodno rešil za rudarske delavce. Ljudski parlament se je torej v socialnem oziru popolnoma obnesel! Kje je bil torej vzrok razpustu parlamenta?

Kakor je znano, je bila glavna ovira parlamentarnega delovanja narodnostno vprašanje na Češkem in drugod!

Boj za pravice!

Narodni boj je pokopal bivšo zbornico. Zakaj? Po postavi so zajamčene vsem avstrijskim narodom enake narodne kakor tudi politične pravice. In za te pravice smo se slovanski, zlasti pa slovenski in češki poslanci borili z vso silo in močjo. Toda Nemci na Češkem ne pripoznajo Čehom tega, kar imajo sami, nemška vlada na Koroškem, Štajerskem ne da Slovincem slovenskih pravic, in centralna vlada na Dunaju

Podlistek.

Odlomek povesti o godcu Zvirtalu.

(Konec.)

V tem trenutku je prišel tudi arhangel Gabriel in povedal, da v nebesih sedaj ne mara nikdo peti drugačnih pesmi, kakor gorenjske rokovernjaške, celo sveta Cecilija.

»Zvirtala jih uči« — reče — »čudne reči se godé! Novih pesmi bi se imeli naučiti. Jutri je praznik Malega Šmarna, pa nobeden nič ne zna!»

Prišla je noč, poslušajo. Od vseh strani se slišijo samo gorenjske pesmi, celo nebo jih odmeva.

Zjutraj reče sveti Peter arhangelu Gabrielu: »Tako ne more biti. Pokliči tega Zvirtala.«

»Že prav.«

Zvirtala pride in nese harmoniko pod pazduho ter pozdravi svetega Petra.

»Zvirtala!« — reče sveti Peter — »ali bi ne šel ti kam drugam?»

»Od tukaj?»

»Da.«

»Iz nebes?»

»Da.«

»Kam pa?»

»Kam« — ponovil je sveti Peter — »to je ravno ...« ter se je zamislil.

»Zakaj pa?» — vpraša Zvirtala. »Saj so me vendar po smrti sem poslali.«

»Seveda so te.«

»Nisem kradel, nisem ubijal, nisem ropal.«

»Saj vem!»

»Kaj torej?»

»Toda, vsi v nebesih pojejo tvoje pesmi, odkar si ti tukaj.«

»E, kaj pa je to?»

»Zvirtala!« — reče sveti Peter — »hm« — ter pokašljeva — »iz nebes je treba, toda kam?»

Zvirtala pomisli nekoliko, se popraska za ušesom in reče: »Ej, nikar si s tem glave ne belite! Zame je vse dobro! Pa grem!»

»Kam?»

»Odkoder sem prišel.«

»Na zemljo?»

»Zakaj pa ne?»

»Jaz sem te mislil dati na kakšno zvezdo.«

»Ni treba. Ne maram za nobeno zvezdo. Grem raje dol.«

»Iz nebes?»

»Kaj pa je zato? Jaz najdem tudi tam nebesa. Hodil bom po gozdih in igral po dolinah. Skrbel bom, da ne bodo izumrli starodavni napevi. Sedel bo mladenič s citrami pri ovcah, zaigram mu tiho za vrhuncem. Zapoje deklica za kravami pod bregom, jaz ji pomorem. Pojdejo gospodarji v gozd drva sekati in jaz jim bom zabrenkal za ušesi, kakor so peli očetje.

Če pa ne bo nikogar, bo voda po potokih, bodo zmrznjena jezera, kjer bo veter žvižgal na ledu, bodo gozdovi in meni ne bo

dolgčas in se ne bo tožilo za rajem. Ko sem še živel, sem prosil včasih gospoda Boga, da bi mi dovolil po smrti večno ostati na planinah. To je moje nebo in jaz bi ga ne zmenjal, če bi mi dajali sedem nebes.«

»Torej pa pojdi, Zvirtala, če ne, bi nam tu celo nebo zmešal. Toda, da ne boš očital, da ti delamo krivico?»

Zvirtala je pa že prijel za svojo harmoniko. — »Moj raj je tam, kjer je moje srce« — reče.

Poslovil se je lepo od svetega Petra in šel skozi nebeška vrata na pot, ki pelje proti zemlji. Bila je noč. Po mlečni stezi je šel doli, harmoniko je nesel pod pazduho, ko se je pa začutil na nesel, je zaukal: »Hu, hu!» — in zaigral je v višavi:

»Na Gorenjskem je fletno,
k' so bele ceste,
pa frišni studenci,
visoke gore!

O Janček, o Janček,
kako si korenjak,
po celi dolini
te občuduje vsak!

Nikar se ne sramujte
v sorodstvu rokovernjača.
Naj kdo vam kaj stori,
z gorjačo mu poplača!»

Tako je šel Zvirtala popevaje po mlečni stezi dol na zemljo, dokler ni zadel ob belo skalo in se ustavil na vrhuncu Grintovca.

zaposlavlja pravice Slovencev, celo tudi na Kranjskem, kjer prebivajo skoro sami Slovenci. Zato smo rekli: Vlada, napovemo ti boj, boj toliko časa, da zmagamo! Ker je baron Bienenrth videl, da s svojim težko obloženim, zavoženim vozom ne more naprej, si je skušal pomagati z razpustom zbornice. On ni imel potrebne večine za svoje redne državne potrebščine — in razna posojila — in te večine brez Slovanov tudi nikdar ne bo imel — in če misli Bienenrth, da jo bo dobil, se zelo moti. Ker ni mogla vlada ne naprej, ne nazaj, je razpustila parlament. Na ta način si hoče pomagati! Kako si bo pomagala, bomo kmalu videli. Dokler ne dobimo svojih pravic v šoli in v političnem oziru, toliko časa Bienenrth oziroma dunajska osrednja vlada ne bo imela mirnih dni in noči. Če smo enakopravni v plačevanju davkov in dajanju naših fantov za vojake, potem naj bomo enakopravni tudi v uživanju pravic, ne samo dolžnosti. In kakor vlada dela na Koroškem s pravicami Slovencev, posebno v šolskem oziru, to že ni več človeško, to je turško, barbarsko! — Gostinčar končuje: Zato, možje, bodimo možati, ne lipovi, ne ponižni, ne strahopetni, ampak srčni, pogumni, kakor je pogumen hraber naš narod slovenski. Pojdimo vsi edino, složno v boj za naše pravice. Ne bojmo se nobenega gospoda z visokim cilindrom in z dolgim frakom! Mi imamo pravice, in sicer svoje pravice, in kdor nam jih krati, ta je hudodelce. Zato v boj zoper naše sovražnike, zoper naše hudodelce, v boj za zmago poslanca Grafenauerja! (Živahno, burno pritrdjevanje je sledilo govoru poslanca Gostinčarja.)

Govor poslanca Grafenauerja.

Nato nastopi, živahno pozdravljen, poslanec Grafenauer, ki izvaja nekako sledeče: Koroška vlada oziroma baron Hein žalostnega zgleda nam je razpustil »Politično društvo«. Zakaj? Zato, ker sem mu jaz v obraz povedal, da bomo koroški Slovenci sami sebe šteli! In zdaj vas pa, možje, vprašam, ali je to kak pregrešek, če koroški Slovenci sami sebe štejemo, ali je to kak prestop zoper postavo, če pridem jaz na Prevalje in začnem šteti ljudi in hiše? To je vendar popolnoma moja privatna zadeva in državi prav nič nevarna. Kje je torej vzrok razpusta »Političnega društva«? Kakor sem že rekel, ker se je baron Hein bal, da bomo mi sami šteli Slovence, da bi tako prišlo na dan, koliko Slovencev bo nemško nenasitno žrelo požrlo in pohrustalo pri zadnjem ljudskem štetju. In res požirali so jih, kakor so jih mogli, kar na debelo in na drobno, a jaz pa kljub temu pravim: Na Koroškem je stotisoč Slovencev in stotisoč jih ostane! In ravno raditega, ker sem deželnemu predsedniku baronu Heinu odkrito povedal, da se ga mi Slovenci prav nič ne bojimo, se je hotel maščevati nad nami ter razpustil naše »Politično društvo«! Mi pa pokažemo baronu Heinu, da se lahko tudi brez njegove milosti gibljemo in organiziramo. Ker torej hodim med ljudstvo, med kmete, jih podučujem ter opozarjam na krivice, ki se nam godé, zato me sovražijo vsi povprek: nemški nacionalci in socialni demokrati. Znan sem na Koroškem mnogo bolj kakor marsikateri nemški profesor, ki je tudi poslanec, znan sem ne samo med vami, ampak tudi med Nemci, ki imajo na mene največjo črno piko! Pravijo: Samo poslanec Grafenauer je še madež na Koroškem, ko še on izgine iz površja, potem bo cela Koroška nemška! Zato se z vso silo svojega sovraštva zaganjajo v mene, da bi me podrli ter zagnali slovenstvo na Koroškem ob tla. Sovražijo me nič manj pa tudi socialni demokratje. Da, socialna demokracija me sovraži ko hudič Kristusa! In zakaj! Pravijo, da sem prečrn, da sem nasprotnik delavstva, da se ne brigam za svoje volivce itd. Jaz pa pravim lahko z mirno vestjo, da sem imel gotovo toliko shodov v bivši dobi zasedanja, kakor vsak najboljši nemški liberalni ali socialnodemokratični poslanec. In če sem tako slab poslanec, zakaj pa se tako zaganjajo v mene, saj slabega človeka se nihče ne boji.

Pravijo, da sem jim podražil sladkor (cuker), da sem kriv draginje itd. Jaz pa vas vprašam, predragi volivci: Zakaj pa potem nihče ne pravi: Grafenauer je kriv,

da kmet tako drago prodaja živino! Prvo in drugo bi bilo neumno! Vzroki draginje tiče drugod, kakor je že razložil gospod Gostinčar. Jaz pripomnim samo to: Socialni demokrati so zahtevali, da se dovoli uvoz mesa iz Argentinijske. To se je zgodilo. Ali je zdaj kaj manjša draginja? Prav nič! Ravno tako in še dražje je meso kot je bilo. Vzroki draginje so v spekulaciji prekupcev, v veliki organizaciji kapitalistov, in ker je bila pred par leti velikanska suša v naših deželah. Vsled tega je bilo malo krme, kmetje so morali prodati živino pod slepo ceno. Vlada se tedaj ni nič brigala za kmeta, da bi bila trdno podprla živinorejo. Zato smo bili mi kmetijski poslanci rekli: da, dobro, dovolimo uvoz tujega mesa, toda zato zahtevamo, da vlada prispeva vsako leto šest milijonov kron skozi devet let za povzdigo kmetijstva, zlasti pa živinoreje. Stvar se je že precej izboljšala, toda v enem letu ne more zopet toliko živine nazaj v hlev, kolikor je je šlo preje v dveh letih iz hleva. Povzdigniti se mora tudi strokovna izobrazba kmetijstva in zato naj se prirejajo poučni kmetijski tečaji, da bodo znali naši kmetje bolj umno gospodariti. In zdaj čujte! Na Koroškem imamo približno 256.290 goved, podpore pa dobi Koroška 134.494 K za vsako leto do l. 1917. Vprašam vas slovenske kmete: koliko ste dobili od te vsote? (Klici: Nič, niti beliča ne!) Glejte, to je tista ljubezen naših prijateljev — Nemcev — do nas! Za nas nimajo nič, za sebe nimajo nikdar dosti. Mi pa vendar moramo ravno tako davke plačevati. (Ogorčenje.) Pa še hujše pride, poslušajte! Zvedel sem, da je šel tisti denar ves med nemške kmete, zlasti v celovško okolico, kjer so svoje pristaše podprli, da bi jih pridobili za bodoče volitve proti nam! S takim orožjem na naše stroške je lahko delati in germanizirati. A mi se ne uklonimo, mi se ne udamo! In zdaj pa pridejo ti ljudje ter priporočajo proti meni za kandidata človeka, ki vleče 5000 do 6000 kron na leto na deželne stroške. Če je mojemu nasprotniku res kaj za kmeta, naj učitelj Schumi ostane pri svojem poslu ter naj pridno poučuje ljudstvo in skrbi za povzdigo slovenskega kmetijstva. Vprašam vas, predragi poslušalci, zakaj pa Šumi ne poskrbi, da bi slovenski koroški kmet v svojem jeziku bral poročila »Kmetijske družbe«, zakaj ne dela na to, da bi se za koroške Slovence ustanovila posebna slovenska kmetijska šola? Šumi bo rekel: saj jaz ne odločujem o tem, o tem ima odločitveno besedo deželni odbor! Dobro! Pa naj on pove deželnemu odboru, da je slovenska kmetijska šola življenjska potreba za koroške Slovence, če res pozna potrebe našega ljudstva.

In ta nesramnost nemških nacionalcev, da si upajo takega človeka postaviti za kandidata, ki se je na stroške davkoplačevalcev seznanil z ljudstvom, ta predrznost presega vse meje. Že zdaj vleče Šumi letne plače 5000 do 6000 kron; potem bi imel še rad dopust, da bi čez nas na Dunaju zabavljal, mi bi pa morali zanj plačevati drugega učitelja. Ali se to pravi pametno gospodariti z deželnim denarjem in z našimi davki? Zato bode pa naš kmet pameten ter bo Šumiju pokazal vrata. (Klici: Šumi bo zletel kakor tudi Pristou!) Seveda zdaj imajo Nemci in nemškutarji do vas dobra, zlata, medena usta, ko vas ne potrebujejo, pa zabavljajo čez vas ter vas zaničujejo. Lemiš sam je enkrat imenoval Slovence trapasto ljudstvo. (Klic: Mi bomo že pokazali našim nemškim prijateljem, kdo je trapast, pri volitvah!) Toda motijo se o nas, če mislijo, da nas bodo uničili. Mi se nič ne bojimo nemške oholosti, pride še čas tudi za nas, ko se bo vaga pravice nagnila na našo stran. Bojevali se bomo toliko časa, da zmagamo! To se mi je zdelo umestno danes naglašati na adresu mojih prijateljev nemških nacionalcev.

Še nekaj o naši preljubestni pravični vladi! Mi slovenski poslanci smo na Dunaju zato, da priborimo svojemu narodu tudi svoje pravice, in te bomo tudi dosegli. Štirideset let že obljubuje vlada Slovincem pravice, a zdaj smo siti njenih obljub! Zato: Daj nam vlada, kar nam gre po božji in človeški postavi, če ne, tudi mi ne damo tebi, kar ti gre! Zato smo zavrli voz, igrali

smo tako vlogo, da cel svet govori o Slovincih in Jugoslovanih. Jugoslovani smo pripravljeni na najodločnejši boj do popolne naše zmage! Sedemnajst milijonov skoro nas je Slovanov in Nemcev le devet milijonov. Zato ne odnehamo preje, da si priborimo tudi popolno veljavo in enakopravnost v vseh ozirih. Tudi Slovani moramo dobiti primerno zastopstvo na najvišjem mestu pri kroni, tudi Slovani morajo dobiti več ministrov v kronskem svetu. Brez nas državni voz ne bo šel naprej, to naj si zapomnijo in tudi vpoštevajo.

Gospod poslanec je potem govoril o zadevi reke Meže. Povedal je, da je bil prvi načrt, narejen od inženjerjev, zavržen, nato se je naredil drug načrt, ki pride pred deželni odbor in nato pred deželni zbor. Upam, da se bo zadeva ugodno rešila, ker je stvar nujna. Povedati vam pa moram, da se me je vaš župan Pristov v Celovcu izognil na sredi ceste, ko bi bil rad govoril z njim o tej zadevi. Taki so vaši prijatelji!

Gospod poslanec je govoril potem o gospodarstvu nemških nacionalcev. Niti enega uradnika Slovenca nočejo sprejeti v deželno službo. (Klici: Čujte, čujte! To je nemška pravičnost!) In kdo plačuje uradnike? Tudi Slovenci, ne samo Nemci. In kako visoke plače vlečejo višji uradniki, dočim nižjim skoro nič ne privošči. Koliko nas velja šolstvo, koliko damo za druge potrebščine, a vse to gre skoro izključno v nemško žrelo. Deželni poslanec je govoril potem še o izboljšanju hlevov in svinjakov ter pokazal, kakšno srce imajo nemški baroni in vitezi za kmeta. Podpora za **zboljšanje hlevov in svinjakov** znaša na leto **2000 K**, za vsako stroko 1000 kron, a **komisija**, ki hodi po kmetih okrog, nas pa **velja 12.000 kron**. Tukaj vidimo, kako je celovška gospoda vneta za koroškega kmeta. In od vsega tega Slovenci zopet niso nič dobili.

Poslanec Grafenauer govori o nemškem gledišču, o visoki podpori, ki jo dobiva od dežele vsako leto. Zopet tukaj Slovenci samo plačujemo, a koristi nimamo nobene! Govori o slabem celovškem gospodarstvu, kjer Metnic zopet gospodari na kredit dežele, kajti dežela dobro stoji za vsa tista velikanska posojila, ki so jih vzeli za mesto Celovec na posodo. On je v deželnem zboru protestiral zoper to ter rekel, da se v imenu slovenskih kmetov zavaruje zoper to, da bi slovenski kmetje kdaj plačevali te ogromne dolgove. In do tega bo prišlo enkrat, ker celovško gospodarstvo je čisto zavoženo! Poslanec pozivlja v boj proti taki koruptni politiki!

Pri teh volitvah ravno pokažimo, da ne maramo za celovško nemško gospodo. Postavimo s temi volitvami Nemcem in nemškutarjem tak zid, da ga ne bodo nikdar prodrli. Pojdimo vsi na delo, bodimo složni, hrabri in vztrajni in zmaga mora biti in bo tudi naša na celi črti. V tem znamenju vas še enkrat pozdravljam in se vam zahvaljujem za mnogobrojen obisk.

Gospod provizor Štrifof se zahvali gospodoma poročevalcema za izborne govore ter navaja nekaj slučajev iz zadnjega ljudskega štetja, ki so bili tako kričeči, kakor bi se bili vršili tam nekje v Aziji. K sklepu predlaga resolucijo, ki soglasno izreka zaupnico gospodu poslancu Grafenauerju ter mu obljubijo, da ga bodo šli vsi do zadnjega moža voliti. Shod volivcev je tudi protestiral proti krivični razpustitvi političnega društva in proti nemškim nasilnostim, ki so se vršile pri zadnjem ljudskem štetju. Shod se je nato z živio-klici na Grafenauerja ob 12. uri zaključil.

Poslanec Grafenauer med soc. demokrati na Lešah!

Nedelja, 30. aprila, je bila za delavsko naselbino Leše znamenit dan. Morda da kar stoje Leše, ni bilo na Lešah tako živahno, kot je bilo pretečeno nedeljo popoldne. Poslanec Grafenauer je namreč napovedal volivni shod na Lešah, v najmočnejši trdnjavi socialne demokracije. Že davno pred 4. uro je bilo vse polno delavcev pred Majstrlovo hišo, kjer se je imel vršiti shod. Okrog 4. ure pridejo poslanec Grafenauer, Gostinčar, provizor Štrifof in dr. Rožič na Leše. »Rdeči bratje«, a ne vsi, so jih spre-

jeli z raznimi svobodoljubnimi klici, umazanimi kletvinami in pljuvanjem. Gotovo bi bili napadali naše došlece, če bi ne bili slednji moško in neustrašeno stopali skozi njihove vrste. — Naš shod se je vršil v prostorni dvorani Majstrlove hiše. Naših somišljenikov se je nenavadno veliko zbralo in poslanec Grafenauer je skoro brez socialnih demokratov otvoril shod. Reknel je:

Prišel sem med vas, ker se mi je od »rdeče strani« vedno očitalo, da se ne upam priti. Tudi mi je pisal neki »rdečkar« iz Guštanja, da me bo oklofotal, če pridem kdaj med vas. In danes sem tukaj med vami. Ne bojim se nikogar! Pa tudi vas, rdečkarje, ne prosim za glasove, jaz sem ponosen na glasove svojih somišljenikov. Prišel sem, da se mirno, trezno pogovorim z vami, da ne boste zopet rekli: bojazen je njegova misel, ni se upal med nas! Ne! Motijo se socialni demokrati, če tako mislijo. Nisem vajen nikomur delati krivice, pa tudi nisem vajen od nikogar krivice trpeti.

Predstavljam se vam kot kandidat za bodočo državnozborsko volitev v tem okraju. Hočem, da me tudi moji somišljeniki na Lešah vidijo in spoznajo. (Tako je!) Ker ste za svobodo, zato boste tudi svobodo na tem zborovanju spoštovali. Vsak dobi besedo, a shoda motiti ne sme nihče! Spoštuje naj se pravica in ne dela naj se nikomur krivica! Zato se mi čudno vidi, da danes ni tukaj navzočih toliko socialnih demokratov, kakor smo si jih želeli, ker jutri, ko bodo čez mene zabavljali, pa mene ne bo tukaj. (Živahna veselost.) Nato odda besedo delavcu Gostinčarju star.

Gostinčar govori nato najprvo o pravi svobodi, o verskem prepričanju in o javnem mnenju današnje dobe. Dalje poroča o spremembi starostnega zavarovanja za delavstvo, o bratovskih skladnicah, o zavarovanju za slučaj bolezni, onemoglosti in nezgode. (Poslušalci mu živahno pritrujejo.) Govori o pomenu »Jugoslovanske strokovne zveze« za naše sl. delavstvo. Omenja slučaje pravnega varstva, ki ga daje zveza svojim članom v slučajih nezgode. Govori o razmerju delavca do delodajalca, o plačah delavcev. Kot tretjo točko svojega govora je Gostinčar obravnaval draginjo z ozirom na delavski stan ter primerjal povišanje plač s povišanjem cen pri produktivnem blagu. Konečno govornik pozivlja k slogi in skupni strokovni organizaciji na krščanskem temelju ter kliče naše somišljenike v boj za Grafenauerja. (Čujejo se klici: Sitar bo sfrčal! Živio Grafenauer!)

Nato govori provizor Štritof ter kaže na surovost in neolikanost, s katero so socialni demokrati sprejeli naše somišljenike in govornike. Ker stojimo na krščanskem stališču, zato nas sovražijo. Socialna demokracija in nemški »Freisinn« sta združeno napovedala boj krščanskosocialni misli, boj proti cerkvi, boj proti veri in Bogu. To je, radi česar nas tako strastno sovražijo. Zato smo prišli danes semkaj, da vam pokažemo, da se ne bojimo odkrite besede in da smo pripravljeni kosati se z vami v poštenem razgovoru. (Medtem se je polagoma napolnila prostorna dvorana s sociji.) Zato, naši somišljeniki, le neustrašeno na delo, naša načela so edino prava in poslanec Grafenauer je zastopnik naših načel. Zato vsi zanjga v boj! (Klici: Saj bomo šli!) Socialni demokrati so molčali, delali so sicer neslane opazke. Poslanec Grafenauer razvija nato svoj program, ki sloni na krščanskem, narodnem in demokratičnem temelju! Njegov program je program V. S. L., njegov program je program krščansko mislečih Slovencev! Njegovo delovanje v državnem zboru ima ta namen, da pridobi slovenskemu ljudstvu na Koroškem političnih pravic, da pribori slovenskih šol in slovenskega uradništva. Politično, narodno in gospodarsko svobodo izvajati slovenskim Korošcem ter ohraniti šolo na versko narodni podlagi, to je moj program! (Živijo!)

Govornik povdarja, da njegovo delovanje ni nasprotno delavskim težnjam, kajti on je za vse enak: za kmeta, obrtnika in navadnega delavca, kajti kdo pa je v državi večji delavec ko ravno naš kmet. (Živahno

pritrdjevanje od strani naših somišljenikov, sociji pa vpijejo: kmet je kriv draginje, kmet je bogataš in vi ste samo za kmeta, ne pa za delavca!) Poslanec Grafenauer jih miri ter pravi: Dolgo let sem že obrtnik in kmet, zato poznam potrebe obeh. Imel sem že veliko delavcev, toda vprašajte vse, ki so bili kdaj pri meni na delu ali v službi, če so bili nezadovoljni z menoj. Če dobite enega, vam dam bogato nagrado.

Socijalni demokratje (katerih se je medtem časom nabralo do 300 v dvorano) ste si izbrali letos svojega kandidata. Prašam vas naravnost: zakaj? Ali ne veste, da s tem ravno svojemu največjemu sovražniku — nemškemu kapitalistu hočete pomagati na belega konjička? Kaj pa imate vi od nemških nacionalcev? Ali ne veste, da lahko mi Slovenci vam pomagamo do veljave na Koroškem, če hočemo? Od nas Slovencev so odvisne vaše zmage, a naša zmaga ni odvisna od vaših glasov! Poslanec Grafenauer govori nadalje o delavškem vprašanju, o kapitalizmu ter povdarja, da so tukajšnji sociji samo za krmo Nemcem, nemškemu kapitalu! — Zakaj? Zato, ker so zaslepljeni, zapeljani po »štajercu« in po drugih socialnodemokratičnih časopisih, katere pišejo njih voditelji, ki se dajo od Nemcev podkupiti. Za denar storijo kolovodje rdečkarjev vse, navadni »sodrug« pa naj molči in tako voli, kakor njihovi voditelji hočejo! Povejte mi, če ni tako res? Klici: Res je! Sociji so bili poparjeni! — Ne vem, zakaj me tako sovražite, saj me niti poznali niste do danes! Zato sem prišel danes na Leše, da vam povem resnico v obraz. (Nekateri sociji odidejo, drugi godrnjajo ter kličejo: Vi ste napravili davek za »šife«. Drugi vpijejo: Heil internacijonala, heil!) Poslanec Grafenauer jih mirno gleda. Ko se hrup poleže, govori dalje o splošni enaki volilni pravici, za katero so se Slovenci prvi borili. (Sociji ugovarjajo.) Slovenci smo pripomogli socijem v državni zbor in na Kranjskem v Ljubljani v občinski odbor. — (Klici: Tako je!) Moj program je: za vse stanove enaka pravica! — Rdečkarji vpijejo: vi ste proti nam! Sodrug Laibacher jih miri ter pravi, da se Grafenauer zastoni trudi, da oni ne potrebujejo naukov, da so vso modrost v zakup vzeli.

Grafenauer mirno nadaljuje ter pravi: Saj nisem prišel med vas, da bi vas spreobrnul, tudi nisem prišel prosjačit za vaše glasove, ampak da si odkrito povemo v obraz vsak svoje misli, svoj program. Kakor vi našega programa ne morete sprejeti v celoti, tako tudi mi vašega ne bomo sprejeli. Vsi skupaj ne gremo v en žakelj, ker vi ste preveč rdeči, mi pa po vašem mnenju preveč črni, zato se pa, kajne, drug drugega izogibamo. — Tako mislite vi, a mi se vas prav nič ne bojimo. (Tako je!) Poslanec Grafenauer zaključí svoj govor s pozivom na naše somišljenike, naj se ne boje rdečih nasprotnikov, ker ti niso stranka reda, ampak stranka razdiranja in velike nezadovoljnosti! — (Sociji ugovarjajo, naši kličejo: Živijo Grafenauer!) — Nato dobi besedo socialni demokrat Lahovnik, ki pa sam ni vedel, kaj bi povedal. Govoril je take neumnosti, da so se mu še rdečkarji smejali. Reknel je, da je Grafenauer v zvezi z nemškimi nacionalci glasoval za vse moške stvari in da je glasoval z nemškimi krščanskimi socialci. Grafenauer mu je vse te trditve temeljito ovrgel. Konečno je govoril še dr. Rožič ter razkril nesmisel programa socialne demokracije, ki je utopijska za ta svet. Govoril je o pomenu lastninske pravice in zasebne lasti ter dokazal socijem, da je njih teorija o enakosti vseh na tem svetu neizpeljiva. Kandidat Grafenauer je nato zaključil shod med burnim odobravanjem naših somišljenikov. Rdečkarji so odšli pobiti in poparjeni, kajti ni se jim posrečilo shoda razbiti kakor tudi ne, da bi bili Grafenauerja vrgli z govorniškega odra, kar so imeli prvotno v načrtu. — Grafenauer je na Lešah moral lično in dejansko zmagal. Čast gre njemu, čast pa tudi našim hrabrim somišljenikom, ki se niso bali groženj »rdečih« nasprotnikov.

Volilno gibanje.

Čas za reklamacije bo kmalu potekel. Zaupniki, volilci, ste že pregledali, ako ste sami in naši pristaši v volilnem imeniku? Storite to takoj, če še niste! Kjer so občine v nasprotnih rokah, bodo izkušali z volilnimi imeniki naše pristaše spraviti ob volilno pravico s tem, da so jih mnogo izpustili iz volilnega imenika; kdor namreč po reklamacijski dobi ni v volilnem imeniku, ne bo smel voliti! »Arbeiterwille« poroča, da n. pr. v Beljaku ni v volilnem imeniku okrog 200 socialnodemokratskih volilcev! Ravnotako bodo delali z. našimi volilci, kjer bodo mogli. Slišali smo tudi, da imajo nasprotniki svoje ljudi ponekod vpisane v dveh občinah, kjer delajo in kjer stanujejo. Volilno pravico imajo samo v občini, kjer stanujejo vsaj že eno leto do tistega dneva, ko je bila volitev razpisana. **Pazite in reklamirajte jih vnu!**

Volilne shode

priredi »Osrednji volilni odbor za Koroško« v nedeljo, dne 7. majnika: v Črni in Možici (Grafenauer in Gostinčar). V nedeljo, dne 14. majnika: dopoldne v Šmihelu nad Pliberkom, popoldne v Dobu pri Pliberku (Grafenauer).

Dobrlavas. (Koga bomo volili?) **Franceta Grafenauerja!** Zakaj? Zato, ker je on Slovenec, in smo tudi mi Slovenci. Zato, ker je kandidat krščanske stranke in smo tudi mi kristjani. Zato, ker kot pristaš Vseslovenske Ljudske Stranke hoče in dela v dobro vsem slojem ljudstva, zlasti kmetom in delavcem, stališče, na katerem stojimo tudi mi. In slednjič tudi zato, ker on nas in mi njega že poznamo in vemo, da nas in naš blagor on v resnici ljubi in je moško že mnogokrat svoj glas za nas na Dunaju povzdignil. Grafenauer je bil in ostane naš ponos! Zato pojdemo dne 13. rožnika vsi za njega na volišče! Če bo zmagal on, bomo ž njim vred zmagali tudi mi.

Dobrlavas. (Volilni imenik) za državnozborske volitve v naši občini je že razporejen in sicer do 10. t. m. vsak dan v občinskem uradu od 9. ure zjutraj do 3. ure popoldne. Volilci, pogledajte, če morda kateri ni izpuščen! Imenik obsega 536 volilcev, pred štirimi leti jih je bilo 491. — Lepaki, ki jih je izdala c. kr. deželna vlada v pouk ljudstva glede bližajočih se državnozborskih volitev in jih je ukazala nabiti po vaseh, so dvojezični in sicer je menda prvič slovenščina na prvem mestu. Le Goselnivasi so prisodili samonemški lepak, kakor bi bila ta popolnoma slovenska vas tam kje v sredi nemškega ozemlja. Goselnčani, v odgovor na to, pokažite pri volitvah s tem, da napišete na glasovnico ime slovenskega kandidata Grafenauerja, da ste Slovenci!

Važenberg. (Volilni imenik.) Volilni imenik za državnozborske volitve v občini Važenberg izkazuje veliko število 606 volilcev. Ne da se trditi, da bi se pri sestavljanju tega imenika godile nalašč kake nepravilnosti v strankarske namene. Zato tudi ne more biti veliko reklamacij. Vsekako pa morebitne pritožbe tega števila ne bodo veliko izpremenile. Gotovo je naša občina ena izmed največjih v celem volilnem okraju.

Na štajerskem. V okraju Šmarje, Rogatec, Kozje, ki ga je dosedaj zastopal gospod dr. Korošec, je Slovenska kmečka zveza postavila za kandidata g. deželnega poslanca dr. Franca Jankoviča. Liberalna stranka kandidira proti g. dr. Benkoviču v okraju Laško, Sevnica, Brežice odvetnika dr. Kukovca v Celju. Sodi se, da bodo prodrli vsi kandidati S. K. Z.

Zmešani štajercijanci. »Niso ne dohtarji, ne kaplani, ne profesorji; ampak možje so, ki vedo, kaj pomeni delo na domači grudi. Zato jih hočemo izvoliti v državni zbor!« Tako piše »Štajerc« o svojih kandidatih Girstmayru, Kresniku in Ornigu, od katerih je prvi veleposestnik in meščan, drugi napol kmet in gostilničar in tretji pek in meščan.

Vaše zdravje

si ohranite! Oslablost in bolečine izginejo, Vaše oči, živci, mišice, kite se okrepijo, spanec ozdravi, Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“. Dvanajstorič za poskušnjo 5 K franko. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg 67 (Hrv.

In, nota bene, ti trije »kmetje« kandidirajo proti našim kandidatom — kmetom Pišku, Roškarju in Brenčiču. O naših kandidatih velja v polnem obsegu, da vedo, »kaj pomeni delo na domači grudi, zato jih hočemo izvoliti v državni zbor«. Naši kandidati spadajo tja gori, ker bodo znali kot kmetje zastopati kmečke koristi. »Štajerčevi« na poltič na pol miš-politiki pa ne. Bili bi gotovo slabi poslanci, ker se pustijo od tega ptujskega glasila šnopsarjev hvaliti in povzdigovati, so bržkone tudi taki politični otroci, kakor »Štajerc«, ki kriči: »Kmet naj kmeta voli«, potem pa vsiljuje volilcem meščane in obrtnike. Kogar Bog sovraži, tega udari s štajercijanstvom.

Dnevne novice in dopisi.

Trgovine v Celovcu smejo biti od 1. majnika naprej odprte samo do 7. ure zvečer, le trgovine z živili do 1/2 8. ure, vendar smejo v mešanih trgovinah, kjer prodajajo poleg živil tudi drugo blago, od sedmih do polosmih zvečer prodajati samo živila. Ta razglas, ki ga je objavil mestni magistrat celovski v »Celovčanki« dne 29. aprila, ima veljavo tudi za konsumna društva.

Razpisane so službe: Pri c. kr. deželni vladi v Celovcu mesto uradnega sluga do 31. majnika 1911. Prosimi smejo samo podčastniki. Pri deželnem sodišču v Celovcu ali pri kakem drugem sodišču mesto pisarniškega predstojnika do 18. majnika 1911. Pri jetnišnici c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani mesto jetniške paznice do 31. majnika 1911. Prosilke ne smejo biti stare nad 30 let, morajo biti zdrave, brez otrok, neomožene ali vdove, morajo znati brati, pisati in računati in govoriti slovensko in nemško. Kot pomožna paznica dobi 2 K 60 v. na dan za eno ali dve leti, in če se izkaže kot porabna, dobi kot jetniška paznica 800 kron letne plače, po petnajstih letih 1000 K in po nadaljnjih petnajstih letih 1200 kron.

Umrli je ravnatelj c. kr. učiteljskega v Celovcu, g. Jožef Schuhmeister, star 60 let, v Badenu pri Dunaju. Bolehal je že dalje časa za rakom v želodcu. V osebnem življenju je bil poštenjak in veren katoličan, kot ravnatelj je pa stal pod vplivom nemških nacionalcev. Za časa njegovega ravnateljstva so na celovškem učiteljskem začetli odklanjati slovenske mladeniče, ki bi se bili radi posvetili učiteljskemu poklicu. Ali se je reklo, da jih je že dovolj sprejetih, ali se jih je pa — namenoma — pri sprejemnem izpitu vrglo, da se je moral deželni šolski nadzornik Benda izgovarjati: Saj nimam slovenskih učiteljev. — N. p. v m.!

Vodja konzulata — Slovenec. Konzul dr. Josip Goričar, doma iz Mozirja na Spod. Štajerskem, je poklican za vodjo avstrijskega konzulata v San Francisku v Severni Ameriki.

Slovinci med Poljaki. Poljaki so v nedeljo, 30. aprila, ustanovili v Krakovu društvo ljubiteljev Jugoslovanov. V Krakov se je podala ob tej priložnosti deputacija Slovencev. Udeležili so se je deželni glavar vojvodine Kranjske, dvorni svetnik pl. Šuklje, deželni odbornik dr. Evgen Lampe, dekan Koblar iz Kranja, dr. Lenard iz Celovca, poslanec in bivši podpredsednik v državnem zboru Pogačnik, več akademikov itd. Slovenci so bili v Krakovu slovesno sprejeti. Poslanec dr. Šusteršič je pismeno pozdravil slavje in opravičil svojo odsotnost. Slavnostnemu zborovanju je predsedoval deželni glavar pl. Šuklje. Bilo je več govorov. Brzobjavne pozdrave so odposlali iz Celovca g. dr. Janko Brejc, Mohorjeva družba, uredništvo »Mira« in Slovenska kršč.-socialna zveza za Koroško. V nedeljo zvečer se je vršila v Krakovu konferenca jugoslovanških in poljskih politikov, ki je imela namen zblížati politične zastopnike Poljakov in Slovencev. Navzoči so bili od Jugoslovanov med drugimi poslanec Pogačnik, deželni glavar kranjski pl. Šuklje, deželni odbornik dr. Evgen Lampe in načelnik hrvatske ljudske stranke Radić iz Zagreba. Za častnega

predsednika je bil izvoljen gosp. pl. Šuklje, zborovanje je vodil vseučiliški profesor Zdizichowski. Govorili so dr. Zdizichowski, pl. Šuklje, kranjski župan dr. Leo, podpredsednik kranjske trgovske zbornice Ivan Kregar, načelnik Orlov v Ljubljani Jeločnik in zastopniki češkega in slovenskega dijaštva. Zvečer je bil banket, pri katerem so poljski in slovenski govorniki izražali željo, naj bi nastale med zastopniki obeh narodov in med obema narodoma tako na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju tesnejše zveze.

Heinovo uradno glasilo, »Klagenfurter Zeitung« je to pot posegla v agitacijsko gibanje nemškonacionalnih farbarjev. Poročala je n. pr. o volilnem shodu v Labudu, kjer so govorili nemškonacionalni kandidat Pongratz, deželna poslanca Grössbauer in Hönlinger. Pričakujemo, da bo prihodnjič šel na kako tako zborovanje baron Hein sam in bo povedal volilcem, kako znajo delati dolgove nemški nacionalci!

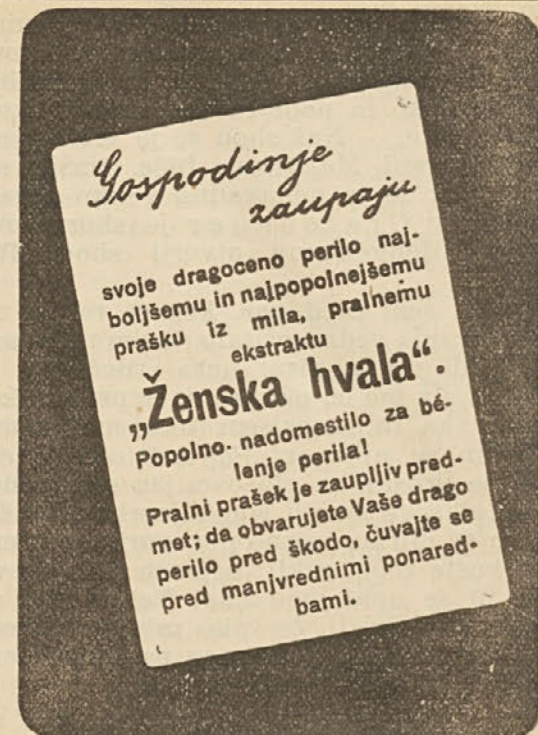
Vinska poskušnja. Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani (deželni dvorec) priredi 11. maja t. l. javne poskušnje domačih kranjskih vin. — Poskušnje se vrše od 4. ure popoldan do 9. ure zvečer v zadržni kleti pod kavarano »Evropa« v Ljubljani na Dunajski cesti. Občinstvu se nudi s tem ugodna prilika za nakup dobrih pristnih domačih vin.

Aprilova železnica v Celovcu še vedno ni v prometu. Dobro tri tedne se že vozi po Celovcu, pa brez potnikov. Ministrstvo celovškim mestnim očetom nagaja in ne pošlje komisije. Dokler pa ne odobri aprilove železnice komisija železničnega ministrstva, tako dolgo ne sme noben potnik na sicer lepe vozove, ki se vozijo dan za dnevom — prazni in v zabavo hudomušnežev. Celovski nacionalci pač ne znajo gospodariti. Zakaj že niso zgradili električne do mestnega pokopališča; saj zahaja po sto ljudi na dan v deželno bolnišnico, mnogo pa tudi na pokopališče. Zgraditi pa hočejo razne proge posamezno drugo za drugo. Tako bodo morali prositi morda za štiri komisije in če bodo na vsako morali čakati tako dolgo, kakor na prvo, bodo tujci hodili peš na jezero in bodo vzdihovali po starih kljusetih pri bivšem konjskem tramvaju. Krasno gospodarstvo! **In Celovec dolguje 18 milijonov kron.** O srečna dežela, ki mora za nje po milosti nemških nacionalcev dobro stati!

Zaplenjeno.

Grabštanj. (Nesreča.) V sredo, dne 26. aprila t. l. je v Starem dvoru po domače Hudelistovemu hlapcu J. Hojniku rezalni stroj odtrgal levo roko. Hlapec, star šele 18 do 19 let, bo zdaj pohabljen celo življenje. Zakaj se pri strojih bolj ne pazi!

Dobrlavas. (Smrtna kosa.) Smrt tudi pri nas kosi! Zdaj pobere koga iz te vasi, zdaj zopet iz kake druge. Dne 24. m. m. je prerezala nit življenja po domače Koltrovemu očetu v Lovankah, Matiji Ujc. Dolgo časa je moral rajni mož preživeti samo v svoji sobi, večinoma še preležati v postelji, in to zaradi oslepelosti, ki mu je vzela že pred nekaj leti pogled oči. Pa kljub temu je mož ostal potrpežljiv do zadnjega zdihljeja. Dosegel je starost 79 let. Pogreba se je udeležilo zlasti mnogo ljudi iz njegove domače vasi. V zadnje slovo mu je moški zbor na grobu zapel prekrasno žalostinko »Nad zvezdami!« Sveti blagemu našemu sobratu večna luč! — Osem dni pozneje pa je preminula v Gospodu Helena Reinwald, žena Roka Reinwalda, železniškega delavca v Sinčivasi. Tudi ona je morala mnogo trpeti, kajti dve leti je bolehal in prebival na bolniški postelji, a vse je prestala v vdanosti v božjo voljo. Nesli smo jo k pogrebu, ki se ga

je udeležilo zlasti veliko Sinčanov, na dan najdenja sv. križa po njeni patroninji sveti Heleni. Žalujemo mu možu ob izgubi njegove žene naše najiskrenejšje sožalje! Rajni pa naj sveti večni mir in pokoj!

Drobovlje ob Blaškem jezeru. (Požar.) Od trüdapolnega dela se podamo k počitku na večer od 26. na 27. aprila, a okrog 1/2 2. ure zjutraj nas vzbudi plat zvona skočidolske farne cerkve. Začelo je namreč goreti na Velikem Sedlu, vasi, ki leži med Rožekom in Beljakom pri domače Nemcu v stelnjaku. Vzrok požara dosedaj še ni znan, a sluti se, da je zanetila zlobna roka. Lahko rečemo, da nobena župnija ne trpi vsled požarov toliko kot ravno Devica Marija na Zili. Pred nekoliko leti je požar uničil polovico Blač, leto nato je bilo zasmojeno pri Hojzelcu blizu farne cerkve, leto nato je bil ogenj podložen v župnijskem gospodarskem poslopju, tako da je bila cerkev v največji nevarnosti. Leto nato je izbruhnil ogenj pri Peterču na Malem Sedlu, ki je vse uničil. Lansko leto je pogorelo v bližini v župniji Drava polovico vasi s cerkvijo. Jeseni lanskega leta je zopet naznanjal plat zvona, da nekje gori; gorelo je v vasi Ognje polje, župnija Drava. Ta požar je pokončal skoraj polovico vasi. Sedaj pa s strahom pričakujemo, kdo bo prišel prvi na vrsto. — Zavarovani so bili skoraj vsi, a za bore malo svoto, tako da ubogi, večinoma mali posestniki z obupom gledajo prihodnosti v obraz, posebno pri današnji draginji lesa in delavcev. Pri Nemcu je zgorela svinja s prašiči vred. Ljudje so se sicer rešili, a zgorela jim je vsa obleka in hišna oprava, kakor tudi 800 kron denarja, ki ga je Nemec ravno nekaj dni prej dobil za nekaj zemljišča, katero je prodal.

Grabštanj. (Naše društvo in nasprotniki.) Da je naše s. k. izobraževalno društvo »Skala« našim nasprotnikom trn v peti, to si lahko vsak misli. Pa kakšne skrbi jim to napravlja! Revčki še spati ne morejo mirno od strahu! Kaj bo, če bo šlo tako naprej!? Zagrozili so, da bodo društvo razbili. Naša prireditel na velikonočni ponedeljek, ki se je nad vse pričakovanje dobro obnesla, jih je strašansko zbegala. Sicer so v svoji nemškonacionalni maniri mislili zborovanje razbiti ali vsaj motiti, pa revčki so imeli premalo korajžje in so motili le toliko, da bi nas ne zmotili. Obžalovanja vredno je, da smo med kričarji zapazili fante, od katerih bi pričakovali več olike. — Tako daleč sega nacionalna zagrizenost! — Pa to še ni vse! Zadnji čas so se začeli zaletavati v č. g. kaplana z lažnjivim obrekovanjem in psovanjem, misleč, če tega ugonobimo najprej, potem nam bo šlo delo s podiranjem društva »Skale« urneje od rok; ravnati se hočejo po besedah Zveličarjevih: »Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce«. — Pa topot so nasprotniki slabo na-

Vsaka gospodinja,

katera želi pripraviti dobro kavo, uporablja najraje »pravega« Francka: »s kavnim mlinčkom, ki se izdeluje temeljem največje skrbnosti že dolgo let v zagrebški tovarni.

Ta izborni domači izdelek najtopleje priporočamo.

Poživiljenje krvnega obtoka, pospeševanje živčnega delovanja, utrjenje kože proti prehlajenju

se doseže, če rabimo

Za umivanje glave, ust, oziroma zobov kakor tudi za olepšanje polti

je neobhodno potrebno

Diana - francosko žganje

Vaš zdravnik

Vam rad priporoča Diana-francosko žganje vsled njegovega razkužilnega in hkrati oživljajočega učinka, kojega glavni vzrok je primes — Mentola. — Glavna snov Diana-francoskega žganja je najfinejši, dvakrat ohlajeni vinski destilat.

Zgorajšnja varstvena znamka Vas štiti pred ponaredbami. Zahtevajte pri nakupu le pristno Diana-francosko žganje in pazite na to, da bo imela steklenica vtisnjeno ime „Diana“, zamašek in plomba z gornjo varstveno znamko.

Domač prijatelji

v pravem pomenu besede se sme imenovati naše Diana-francosko žganje vsled svojega izvrstnega učinkovanja in svoje mnogostranske porabljivosti. Cena male steklenice K — 50, srednje steklenice K 1'20, velike steklenice K 2'40. Dobiva se povsod, kjer ne, naravnost od tovarne francoskega žganja, društva z omejeno zavezo, Dunaj, I., Hohenstaufengasse 3 r.

leteli. Gospod kaplan niso tak bojazljivec; dasi so majhne postavbe, da bi se zbalih teh par nemškutarskih surovin. Lahko se desetkrat na glavo postavijo. Gospod kaplan bodo kljub vsemu javkanju nasprotnikov tudi zanaprej kakor dozda neumorno delovali na verskem in narodnem polju. — Nasprotnikom pa damo ta-le nasvet: Kadar vas bo zopet srbel jeziček, da bi zopet obrekli gospoda kaplana, se v skušnjavi udarite na prsi, rekoč: »Mea culpa!« Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce! Mi pa bomo na vse napade in nasprotovanja odgovarjali le s tem, da bomo vse svoje moči posvetili narodnemu delu, za napredek našega društva, ki se tako lepo razcvita, in v tem pomagali našemu požrtvovalnemu gospodu župniku in neustrašnemu gospodu kaplanu. — Draga grabštanjska mladina! Na noge, na delo! V boj za najdražje svetinje: vero in materin jezik! Na boj, sovražnik je blizu! Pokažimo nasprotnikom, da se jih ne bojimo. Čim bolj nam bodo nasprotovali, tem trdneje se bomo oklepali naše »Skale«:

Trdno kot skala, kot hrast bomo stali... Iz Grabštanja nas ne boste pregnali!...

Brnca. V nedeljo, dne 7. majnika, otvori gosp. Franc Mertel svojo, z velikim trudom pridobljeno slovensko gostilno v Zmetičah pri Brnci. Slovenci iz okolice in sosednjih far, pokažimo ob tej priložnosti, da nas živi še veliko število! Dobili smo vendar gostilno, iz katere ne bomo romali čez prag, kakor se nam je godilo v nemčurskih gostilnah.

Društveno gibanje.

Medgorje. Marijina družba priredi v nedeljo dne 14. t. m. ob pol 3. uri popoldne na farovškem vrtu in odru dve igri: »Jeza nad petelinom in kes« in »Sv Neža«. Vmes petje narodnih pesmi in deklamacije, oziroma nagovori. Vstopnina znaša za udeležbo v družbi 40 v, za neude 50 v in se porabi za nov cerkven kip Dev. Marije v Medgorjah. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Če bi dež nagajal, bosta igri osem dni pozneje. K obilni udeležbi vabi odbor.

Vogrče. V nedeljo, dne 14. t. m., se vrši popoldne po blagoslovu v gostilni pri »škofu« ustanovni shod podružnice deželnega kulturnega sveta za občino Blato. Govori č. g. V. Poljanec. Slovenski kmetje, pristopite v najobilnejšem številu! — Pripravljalni odbor.

Samoumori pri živalih. V nekaterih deželah zapirajo poljske murine zaradi črčkanja v male kletke. Tuintam so opazili, da so si te živalice odgrizle noge. Pri ujetih kobilicah so opazili, da si niso odgrizle samo nog, ampak so se zajedle celo v lastno telo. Pri tem pa niso kazale nobene vznemirjenosti, nobene bolečine. S strastjo so jedle svoje telo, dokler niso poginile. Samoumori so zasledili tudi pri več-

jih živalih. Tako je na primer znano, da si lisica in kuna, če se ujameta z eno nogo v past, odgrizeta to nogo, da zadobita prostost. Tudi divje zverine, če se jim vzame prostost, si zadajo hude rane, da izkervajo. Tako je vedel poročati neki Hagenbek o dveh levinjah, ki sta si odjedli rep, kakor daleč sta mogli. Neki tiger je tudi pojedel polovico svojega repa in so ga le s težavo ozdravili. »Dvakrat sem doživel,« piše Hagenbek, »da so dve hijene, ki so se počutile prej čisto dobro, naenkrat med glasnim tuljenjem z zobmi iztrgale z lastnega života cele kose mesa. Zadale so si take rane, da so poginile.«

Hišo s 55 nadstropji gradijo v New Yorku v Ameriki. Hiša sama bo imela 35 nadstropij, stolp nad hišo pa 20 nadstropij.

Darovi za Tamburaški dom na Brnci. Od 13. aprila 1910. so darovali: G. Val. Mörtl, kaplan, 2 K. Igralci iz Štebna in okolice 17 K 64 vin. G. dr. Gosak iz Celovca 10 K. Dobrodelno društvo »Drava« 20 K. G. Ante Beg 2 K. G. Anton Gastl iz Štebna 20 K. G. Adolf Mlekuš, trgovec iz Bovca, 5 K. G. Alojzij de Reggi iz Brnce (četrti dar) 5 K. Igralci iz Štebna igrali v prid Tamburaškega doma, 65 K 60 vin. Hranilnica v Št. Lenartu 50 K. G. Ivan Frole 11 K. — Iskreno zahvalo izreka vsem darovalcem slovensko tamburaško društvo »Dobrač« na Brnci.

Poslano.*

Ker si moji nasprotniki na vse mogoče načine prizadevajo raztrositi laž, da je propadel moj pravni zastopnik gospod dr. Janjo Brejc v moji pravdi in mu hočejo s tem kolikor mogoče škodovati na časti, se čutim dolžno izjaviti pred vso slovensko javnostjo, da je to laž in da je gospod dr. Janjo Brejc res prav izvrsten zagovornik resnice in pravice. Zatorej ga tem potom vsem zavrednim Slovincem prav toplo priporočam.

Šmarjeta nad Pliberkom, dne 2. majnika 1911.

Marija Kolenik.

* Za poslano naj se uredništvo smatra odgovorno le, v kolikor določa to zakon. Uredništvo.

Radi selitve

se proda 18 hl belega vina po 64 K in 3 1/2 hl belega muškata po 70 K. Vino je garantirano pristno in dobro. Sodob se ne posoja. — Postaja Koper. Jožef Volk, župni upravitelj, Šmarje, pošta Koper, Istra.

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Straža-Toplice na dolnji železnici.

Toplice z indiferentnimi snovmi z 38° C, zdravljenje s pitjem in kopelmi. Posebno učinkujejo pri protinu in skrnini, ischias, neuralgiji, kožnih in ženskih boleznih. Veliki kopalni bazeni, ločene kopeli in močvirne kopeli. Zložno urejene sobe za tuje, igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Dobro pogozena okolica. Dobra in poceni restavracija. — Sezona od 1. majnika do 1. oktobra. Prospekti in pojasnila brezplačno pri upravi kopališča.

Hiša in vrt je naprodaj v Dobravi pri Borovljah. Pripravna je posebno za kakega delavca, ker je ravno vstric tovarne. Proda jo Jakob Ogris, zraven vile Čauko.

RAZGLAS.

A 120/11
16

Od c. kr. okrajnega sodišča v Velikovcu se na predlog dedičev po 24. marca 1911 umrli **Mariji Verhounig**, posestnici, p. d. Verhovnici, v Tolstem vrhu, odredi:

1. oddajo v najem Verhovnikovega posestva s hišo štev. 13 (gostilna) v Tolstem vrhu, gospodarskimi poslopji, hlevi, žitnico, domačim mlinom, pašo, njivami in travniki, z dobavo drv za domačo potrebo, v skupni meri 65 ha 75 a 36 m²

potom javne dražbe v celem ali po parcelah.

2. javno dražbo vse živine (voli, krave, konji, svinje), žita in krme in drugih premičnin skupne cenilne vrednosti 10.800 K.

Dražba zakupa in premičnin se vrši v četrtek dne 11. majnika 1911 dopoldne ob 9. uri na licu mesta pri Verhovniku v Tolstem vrhu št. 13 in če treba tudi drugi dan.

Izklicna cena za zakup celega posestva znaša 800 K. Ponudbe pod izklicno ceno se ne bodo sprejemale. Premičnine se bodo oddale le proti takojšnjemu odplačilu in odpravi. Najemniki obdelanih delov posestva morajo takoj oddati dvojno seme. Pogoji dražbe se lahko vpogledajo pri tukajšnjem sodišču soba št. 4 v uradnih urah.

C. kr. okr. sodišče v Velikovcu, odd. I. dne 1. majnika 1911.

Bouvier l. r.

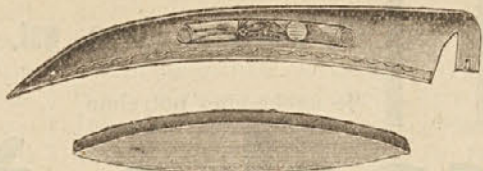
Redka prilika za vpokojence (penzioniste) !!!

V lepem kraju, kjer je veliko delavcev premogokopov, blizu trga in kolodvora, na najlepšem prostoru je

lepa hiša

z gostilno, vrtom in obokanim hlevom tik šole za samo 6000 kron takoj naprodaj. Nese 10% dobička najemnine. Treba samo polovico denarja. Pripravna je tudi za trgovino, lesotrzce, krojače, šivilje itd.

Pojasnila daje posestnik **Anton Renko**, trgovec v Celovcu.

Kje kupujete železnino?

Traverze, portland- in roman-cement, štukaturo za strop in vodovodne cevi. Nadalje bodečo žico za ograje, pocinkano pločevino, kotle, lemeže, sekire, vile, lopate, motike, izvrstne ročne in vodne žage, pile in bruse.

Trpežno
pozlačene
nagrobne
križe!

Dobro orodje,
lahko delo!

Vse naj-
boljše
poljedel-
sko orodje!

Vsakovrstno okovje za okna, vrata ter pohištvo, peči, štedilnike in razno kuhinjsko posodo. Velika zaloga vsakovrstnega orodja za mizarje, ključavničarje, kovače in kolarje. Sloveče Bistriške kose, srpe, kakor tudi Bergamo kamne (osle), kosirje, čepune in tehtnice.

To in vso drugo železnino kupite dobro in poceni pri tvrdki

FRANC SADNIKAR,

trgovina z železnino v Celovcu, Burggasse šte. 7 (zraven „Hotel Moser“).

Zaradi bodočega novozidanja
:: hiše je krojno blago po ::
znižanih cenah
naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

Lekar-
narja **A. Thierry-ja balzam.**

Edino pristen z zeleno redovnico kot varstveno znamko.

Alles echter Balsam
aus der Schützengasse-Apotheke des
A. Thierry in Pragrad
bei Rabitzsch-Sauerbrunn.

Postavno zavarovano.
Vsaka ponaredba in razprodaja dru-
gih balzamov z znamko, ki lahko
moti, se bo sodnijskim potom zasle-
dovalo in kaznovalo. — Nedosegljivo
zdravilno sredstvo proti vsem boleznim
dihal, pri kašlju, zasliženju,
hripavosti, olajša katár, prsne in
pljučne bolezni, posebno dobro sred-
stvo pri influenci, želodčnim boleznim,
vnetju jeter in slezene, netečnosti,
slabi prebavi, zapeki, proti zobobolu
in ustnim boleznim, trganju v udihi,
opeklinami, prisuhi itd. 12/2 ali 6/1 ali
1 velika specialna steklenica 5 kron.

Lekarnarja A. Thierry-ja
edino pristno
centifolijsko mazilo

zanesljivo in sigurno učinkujoče proti ranam,
tvorom, ranitvam, vnetjem, uljesom, odstrani
vse tuje reči iz telesa in prihrani marsikatero
bolešno operacijo. Zdravilno sredstvo proti
še tako starim ranam itd. 2 lončka staneta
K 3-60.

Izdelovatelj: **Adolf THIERRY,**
lekarna PRI ANGELU VARIHU
v Pregradi pri Rogatecu.

Dobiva se skoro po vseh lekarnah. Na dobelo v medicinaldrogerijah.

Zelo nevarno je

pustiti nepokrito celo najmanjšo rano,
ker se ista lahko razširi v težko rano.

Že 40 let se je izkazalo mečilno vlačno mazilo, takozvano
praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo za ob-
vezo. To obvaruje rane, olajšuje
vnetja in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pušica 70 vin. Proti predplačilu
K 3-16 se pošljejo štiri pušice, za
K 7- pa 10 pušic poštne prosto na
vsako postajo avstr.-ogr. monarhije.
Pozor na ime izdelka ter iz-
delovatelja, ceno in varstveno
znamko. Pristno le po 70 vin.

:: Glavna zaloga ::
B. FRAGNER, c. in kr. dvorni dobavitelj
:: lekarna »Pri črnem orlu« ::
Praga, Mala stran, vogal Nerudove ulice št. 203.
Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta šte. 14

priporoča svojo trgovino s špecerijskim blagom ter deželnimi
pridelki kakor svojo bogato sortirano zalogo z najboljšim blagom
in z najtočnejšo postrežbo.

Prečistitimi župnijskim uradom priporoča patentirano olje,
posebno fino kadilo, francoski stenji itd. Naročila
za večno luč, se tudi sprejemajo v Pavličevi ulici št. 7.

Lovske puške

vseh sestav, prizna-
no delo prve vrste, z
najboljšim strelnim
učinkom, priporoča

Prva borovska
orožnотовar-
niška družba

Peter Wernig,

družba z omeji. zavezo
: v Borovljah
na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Živinski redilni prašek za govejo živino, konje in svinje.

Kmetovalci! Pazite pri nakupu na
ovoj, ki je postavno zajamčen, in na znamko
pristnosti. Varujte se zlasti pred praškom
za goved, ki ga po deželi prodajajo navadno
zelo drago okoli hodeči krošnjariji in agenti.
Navadno prodajajo ničvredno, pogosto
morda tudi ne neškodljivo rabo; že veliko
kmetov je bilo na ta način opeharjenih.

Važni namigi za kmetovalce!

Če se prida Richterjevega redil-
nega praška h krmi, živina raje žre in
je s tem priskrbljeno za pravilno prebav-
ljanje. Richterjevi redilni praški so
se tekom več let izkazali kot izborna sred-
stvo za pisanje in rejo, najbolj obvarujejo
živino pred kostnimi boleznimi in služijo
zlasti v močno rast in okrepitev okostja.
Noben kmet naj ne opusti rabe
Richterjevega živinskega redilnega
praška! Praški niso nobena skrivnost, tudi
ni zdravilo, ampak so na podlagi poizkusov
od praktičnih kmetovalcev iz najučinkovitejših
sestavin aromatičnih rastlin in iz soli pri-
rejena dietetična domača sredstva, brez stru-
penih snovi. Kot taki so svobodno naprodaj
in se dobivajo vsepovsod v večjih in bolj-
ših trgovinah. V slučajih obolevosti živine, naj
kmetovalci ne zamudijo, poslužiti se živino-
zdravniške pomoči.

C. Richterjeva Adler-Apotheke
Wels, Zgornje Avstrijsko.

Ustanovljena pred letom 1700.

V nobenem poljedelstvu ne bi smel manjkati

živinozdravilski porodni jermen

Olajša porod pri nenavadnih legah in
težkih porodih. V rabi že dolgo let pri ti-
sočih posestnikih. Mnogoštevilna pohvalna
priznalna pisma. Cela garnitura 3 K. G. prof.
dr. Karol Keller na porodniški kliniki c. kr.
živinozdravniške visoke šole na Dunaju piše:
„Živinozdravilski porodni jermen se je rabil
na porodniški kliniki v največjo zadovoljnost
in se more njega rabo najbolje priporočati.“

Zelo praktičen pripomoček za živali, ki
so se preobjedle ali jih rado napenja, je

požiralnik.

Tudi pri kolikah pri konjih je doka-
zano velike koristi.

Velik požiralnik (za govedo) 6 K, mali
požiralnik (za teleta, ovce) 5 K.

Welski živinski redilni praški se dobi-
vajo: v Guštanju pri Rudolfu Brundula, v
Prevaljah pri Rudolfu Čebulju in v Dobrli-
vasi pri R. D. Taurerju in pri Škofu, v Litiji
pri Lebingerju & Bergmannu.

Dva lepa, mezza

z zaprego in vozom sta za primerno ceno
naprodaj. Naslov pove uredništvo „Mira“.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 5.000.000.

Rezervni fond K 500.000.

Denarne vloge
obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge
do dne vziđa.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletu, Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest zrebanj na leto. Glavni dobiček,
300.000 frankov. Na mesečno vplačev, po K 8- za
komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve zrebanji
na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vpla-
čevanje po K 10- za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu

Volilni katekizem

za volitve v državni zbor po novi volilni postavi.

1. Koliko poslancev voli Koroška v državni zbor?

Deset.

2. Kako so razdeljeni volilni okraji?

Sledeči okraji volijo vsak po enega poslanca,
in sicer:

1. mesto Celovec ;
2. sodni okraj Celovec (brez mesta) ;
3. sodni okraji Borovlje, Dobrlavas, Železna
Kapla in Pliberk ;
4. sodni okraji Velikovec, Svinec, Stari dvor ;
5. sodni okraji Wolfsberg, Št. Pavel, Šent-
Lenart ;
6. sodni okraji Št. Vid, Breže, Krka ;
7. sodni okraji Trg, Rožek, Milštat ;
8. sodni okraj Beljak ;
9. sodni okraji Šmohor, Paternion, Podklošter,
Trbiž, Kotiče ;
10. sodni okraji Spittal, Greifenburg, Wink-
lern, Obervellach, Gmünd.

3. Kdo sme voliti?

Vsak 24 let stari moški avstrijski državljani,
ako v dotični občini že vsaj eno leto stanuje.

To leto se računa od tistega dneva nazaj, ko je bila volitev razpisana.

Vendar pa sledeče osebe nimajo volilne pravice :

- a) v aktivni vojaški službi se nahajajoče osebe, tudi žandarji;
- b) kdor je še pod očetovsko oblastjo, ali ima variha ali kuratorja;
- c) kdor od javne miloščine živi;
- d) kdor je v konkurzu;
- e) kdor je bil radi kakega hudodelstva ali pa radi prestopka tatvine, poneverjenja, goljufije, kovarstva, oderuštva, vlačugarstva, obrezuspešenja eksekucije kaznovan, izgubi volilno pravico za čas, dokler ni kazni prestal, in pri nekaterih hudodelstvih še za nadaljnjih 5 let, in če je bila kazen nad 5 let, pa za nadaljnjih 10 let; kaznovanje radi zgoraj omenjenih prestopkov tatvine itd. pa ima za posledico izgubo volilne pravice še za 3 leta po prestani kazni;
- f) kdor je bil radi pregreška volilnih sleparij kaznovan, izgubi volilno pravico za 6 let po prestani kazni.

4. Kako se voli?

Vsak volilec mora svoj glas oddati osebno; s pooblastili se ne sme voliti.

5. Kje in kdaj se voli?

Voli vsaka občina za se. Razpis novih volitev se mora po vseh občinah tudi z lepaki (plakati) naznaniti. Kraj in čas volitve v posameznih občinah je razviden iz legitimacije, ki jo vsak volilec dobi.

6. Kaj je „volilni imenik“?

Župan vsake občine sestavi po abecednem redu zapisnik vseh opravičenih volilcev njegove občine s pristavkom, kaj da so in kje da stanujejo; ta zapisnik se imenuje „volilni imenik“.

7. Kakšen pomen ima volilni imenik?

Volilni imenik je podlaga cele volitve. Kdor ni v volilnem imeniku, ne sme voliti, četudi ima volilno pravico.

8. Kdo sme volilni imenik pregledati?

Vsakdo, tudi nevolilec, iz domače ali tuje občine.

9. Kdaj se ga sme pregledati in kje?

Volilni imenik mora biti celih 14 dni v občinskem uradnem prostoru na pregled položen, in se mora to javno razglasiti; okrajno glavarstvo pa določi, koliko ur in katere ure vsak dan se ga sme pregledovati.

10. Zakaj je treba paziti na sestavo volilnega imenika?

Zato, da se opravičeni volilci ne izpuste, neopravičeni pa vanj ne vtihotapijo.

11. Kako se zabranijo nepravilnosti volilnega imenika?

Vsak volilec ima pravico zahtevati, da se izpuščene volilce v imenik sprejme, neopravičene pa iz imenika izbriše. To se imenuje reklamacija.

12. Kdaj je čas za reklamacije?

Tistih 14 dni, ko je volilni imenik na pregled razpoložen.

13. Kje in kako se reklamira?

Reklamira se pri županu, in sicer ustmeno ali pismeno. Reklamirati je treba za vsak slučaj posebej; združenje dveh ali več reklamacij v eni vlogi ni dopustno. Če se reklamira radi tega, ker se je kakega volilca izpustilo, mora se reklamaciji priložiti tudi listine, ki dokazujejo opravičenost dotičnega volilca, to je, da je 24 let star in avstrijski državlján, kar se dokaže s krstnim listom, z domovnico, delavsko knjižico itd. Vse reklamacije s prilogami vred so koleka proste.

Vzorec reklamacije:

Gospodu županu

v Šmihelu.

Iz priloženega krstnega in domovinskega lista (delavske, poselske knjižice) se razvidi, da sem več kot 24 let star in avstrijski državlján. Znano je tudi, da v tej občini že več kot eno leto stanujem.

Zahtevam tedaj, da se me vpiše v volilni imenik za volitev državnega poslanca in v ta namen to mojo pritožbo predloži c. kr. okrajnemu glavarstvu v Velikoven.

V Šmihelu,

Podpis.

14. Kaj se mora v reklamaciji dokazati?

Kdor za se ali za koga drugega volilno pravico reklamira, mora samo dokazati, da je dotičnik 24 let star, in da je v našo državo pristojen, to je, da je avstrijski državlján. Vse drugo se mora uradno poizvedeti. Seveda pa je dobro, če se reklamacija tudi v drugih točkah kolikor mogoče vsaj s trditvami podpre; potrebno pa ni.

15. Kako se koga iz volilnega imenika „ven“ reklamira?

Če se nahaja v volilnem imeniku kaka oseba, ki nima volilne pravice, se mora v reklamaciji samo navesti vzrok, zakaj da dotičnik volilne pravice nima, na pr. da še ni 24 let star, ali da ni Avstrijec, ali da še ne stanuje eno leto v občini, ali da je bil kaznovan itd. Dokazati teh vzrokov ni treba, ker se jih mora uradno preiskati.

16. Kako pravico ima tisti, ki se ga iz volilnega imenika „ven“ reklamira?

Predno se o taki reklamaciji odloči, se dotičniku mora dati prilika, da se o reklamaciji izjavi. Ta izjava se mora v teku 24 ur potem, ko se je dotičnika o reklamaciji obvestilo, ustmeno ali pismeno podati ali županu ali pa c. kr. okrajnemu glavarstvu.

17. Kaj mora župan storiti s pravočasno in pravilno vloženo reklamacijo?

Predložiti jo mora v treh dneh pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki o njej razsodi.

Zoper odločbo c. kr. okrajnega glavarstva se sme tisti, ki je reklamiral, in pa tisti, ki se ga reklamacija tiče, pritožiti na c. kr. deželno vlado. To pritožbo je v teku treh dni potem, ko se je dostavila odločba c. kr. okrajnega glavarstva vložiti naravnost pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

Zoper odločbo c. kr. deželne vlade pa ni daljnje pritožbe.

Vzorec pritožbe na c. kr. deželno vlado:

C. kr. okrajno glavarstvo v Velikovcu.

Z odločbo z dne . . . 1911, št. . . ., se moji pritožbi, da naj se me vpiše v volilni imenik šmihelske občine za državnozborsko volitev, ni ugodilo.

Zoper to odločbo vlagam sledeči

priziv

na c. kr. deželno vlado v Celovcu.

(Tu se na kratko navedejo razlogi priziva.)

Ker je torej dokazano, da imam volilno pravico, prosim, da se prizivu ugodi in potrebno ukrene, da se me pravočasno vpiše v volilni imenik šmihelske občine za državnozborsko volitev l. 1911.

V Šmihelu

Podpis.

18. Ali je reklamacije in prizive treba kolekovati?

Ne. Reklamacije in prizivi so s prilogami vred koleka prosti.

19. Ali se sme po preteku reklamacijskega roka v volilnem imeniku še kaj popravljati?

Novih volilcev po preteku 14 dnevne roka za reklamacije ne sme nihče več v volilni imenik vpisati. Pač pa ima c. kr. okrajno glavarstvo pravico in dolžnost do 24 ur pred volitvijo iz imenika izbrisati take osebe, ki sploh volilne pravice nimajo, ali pa so jo po preteku reklamacijskega roka izgubili.

20. Kaj se zgodi, ko je čas za reklamacije potekel?

Potem napravi c. kr. okrajno glavarstvo za vsakega volilca izkaznico ali legitimacijo,

ki se mora vsakemu volilcu na njegov dom dostaviti.

21. Kaj mora vsaka izkaznica obsegati?

- a) številko, pod katero je dotični volilec v volilnem imeniku vpisan;
- b) kraj, dan in uro začetka volitve;
- c) uro, ob kateri se konča oddaja glasov;
- d) ime in bivališče volilca.

22. Kaj je storiti, če kak volilec še 24 ur pred volitvijo ni dobil izkaznice?

Isti mora iti sam po njo. Kraj, kjer se jo dobi, se mora že poprej na običajen način razglasiti.

23. Kdo pa dostavlja izkaznice?

Navadno c. kr. okrajno glavarstvo, ki pa sme ta posel izročiti tudi županu.

24. Kaj je storiti, če je kdo dostavljeno izkaznico izgubil?

Terjati sme od c. kr. okrajnega glavarstva novo.

25. Kako se voli?

Z glasovnicami, ki se morajo volilcem dostaviti hkrati z izkaznicami. Glasovnice, ki nimajo uradnega pečata c. kr. okrajnega glavarstva, so neveljavne.

26. Kaj je storiti, če se je glasovnica izgubila ali pokvarila?

Terjati sme drugo, in sicer ali že pred volitvijo naravnost od c. kr. okrajnega glavarstva, ali pa na dan volitve od volilnega komisarja.

27. Kdo vodi volitev?

Volilna komisija, ki obstoji iz 5 članov, če ima občina manj kakor 1000 prebivalcev; če pa

ima občina več kakor 1000 prebivalcev, pa je volilna komisija sestavljena iz 7 članov.

28. Kdo sestavi volilno komisijo?

Dva, oziroma tri člane imenuje občinski odbor, ravno toliko pa volilni komisar iz srede volilcev. Ti štirje, oziroma šesti člani izvolijo petega, oziroma sedmega člana, in vsi skupaj pa izmed sebe predsednika volilne komisije.

29. Kakšne pravice ima volilna komisija?

Volilna komisija odločuje:

- a) če se pri oddaji glasov pokažejo pomisleki, če je oseba, ki hoče glas oddati, res opravičeni volilec sam, ali pa se le kdo drug izdaja za njega;
- b) o veljavnosti oddanih glasov;
- c) če se zoper volilno pravico kake v volilni imenik vpisane osebe ugovarja, razsodi takoj volilna komisija, če sme dotični svoj glas oddati ali ne.

30. Kdaj in kdo sme „ugovarjati“?

Proti oddaji kekega glasu se sme samo toliko časa ugovarjati, dokler glas še ni oddan, in vrhu tega samo tedaj, če se kdo drugi za pravega volilca izdaja, ali pa če je volilec šele po ugotovitvi volilnega imenika svojo pravico izgubil.

Ne more se pa ugovarjati zoper glasovanje takih oseb, ki so vkljub temu, da nimajo volilne pravice, vendar prišle v volilni imenik in se jih ni pravočasno „ven“ reklamiralo.

31. Kdo sme biti na volišču navzoč?

Na volišče (volilni prostor) se smejo pustiti samo volilci, ki imajo izkaznice. Ko volilec odda

svoj glas, mora volilni prostor takoj zapustiti. C. kr. okrajno glavarstvo, pa tudi volilni komisar, sme odrediti, da se volilci le posamezno v volilni prostor spuste, če je to potrebno, da se volitev nemoteno izvrši.

Na željo strank, ki se poganjajo za kandidate, pa mora c. kr. okrajno glavarstvo dovoliti, da je pri celem volilnem dejanju od začetka do konca (tedaj tudi pri štetju glasov) v volilnem prostoru navzočih nekaj (2 do 5) strankinih zaupnikov. Te zaupnike morajo stranke pravočasno pred volitvijo c. kr. okrajnemu glavarstvu naznaniti, ki izmed njih izbere za vsako stranko primerno število.

32. Kake pravice imajo zaupniki?

Ti zaupniki so samo priče volilnega dejanja; kakor drugi volilci, imajo pa tudi oni pravico ugovarjati (glej točki 29, 30), drugih posebnih pravic pa nimajo. Seveda pa smejo, kakor vsak drugi volilec, volilno komisijo in volilnega komisarja opozarjati na morebitne nepravilnosti, in zahtevati, da se volitev po postavi vrši. Ako bi se njihovim pritožbam ne ugodilo, smejo terjati, da se te pritožbe v volilnem zapisniku za-
beležijo.

33. Ali se sme na volišču agitirati?

Med volitvijo so prepovedani nagovori na volilce in vsaka drugačna agitacija v volilnem prostoru samem, kakor tudi v poslopju, kjer se volitev vrši, in v bližnji okolici tega poslopja, ki jo c. kr. okrajno glavarstvo določi.

Tudi se mora za to skrbeti, da morajo volilci nemoteno hoditi v volilni prostor in nazaj.

34. Kako se volitev vrši?

Najprej se sestavi volilna komisija, ki se mora, predno se glasovanje prične, prepričati, da je za vlaganje glasovnic določena posoda prazna. Potem oddajo najprej člani volilne komisije svoje glasovnice, za njimi pa drugi volilci po vrsti, kakor pridejo. Vsak volilec mora pokazati najprej svojo izkaznico, in potem odda predsedniku komisije svojo skupaj zvito glasovnico, ki jo predsednik skupaj zvito, kakor se mu je izročila, v volilno posodo položi.

Komisija mora ime vsakega volilca, ki je že volil, zapisati v poseben zapisnik.

35. Kdaj se volitev konča?

Oddajanje glasovnic se konča ob določeni uri. Vendar se ne sme izključiti od glasovanja tistih volilcev, ki so prišli na volišče, še predno je potekla določena končna ura in se takrat že nahajajo ali v volilnem prostoru ali v čakalnici, ki jo je določila komisija, ali pa neposredno pred voliščem.

36. Kaj pa, če bi se volitev v določenem času ne mogla vršiti ali končati?

Prestavi se na drugi dan in to na običajen način razglasi.

37. Kaj se zgodi, ko je glasovanje končano?

Predsednik izjavi, da je oddaja glasov končana, volilni prostor se zapre in prične se štetje glasov v navzočnosti volilnega komisarja, volilne komisije, zapisnikarja in zaupnikov.

Preden se prične šteti glasove, mora predsednik glasovnice v volilni posodi premešati, nato jih vzeti iz posode in prešteti.

Pri štetju glasov, ki se nato prične, razgrne en član komisije vsako glasovnico posebej, jo najprej sam pregleda, potem pa izroči predsedniku, ki jo na glas prebere, nato pa drugim članom komisije poda, da jo pregledajo. Pri tem pa pišeta dva člana komisije vsak na svojem listu število glasov vsakega kandidata. Oba ta glasovna lista (Stimmenlisten) se morata med seboj ujemati in ju morajo na koncu podpisati vsi člani komisije.

38. Kateri glasovi so neveljavni?

- a) Tisti, ki padejo na osebo, ki sama nima volilne pravice;
- b) glasovi, ki se oddajo pod kakimi pogoji, ali ki so jim pristavljena naročila za kandidata;
- c) glasovi, iz katerih ni razločno povzeti, kateri osebi veljajo;
- d) prazne glasovnice.

Vsi taki glasovi in glasovnice se ne štejejo, kakor bi ne bili oddani.

Če je na eni glasovnici zapisanih več imen, je glasovnica veljavna, toda šteje se samo prvo zapisano ime.

39. Kdo je izvoljen?

Tisti kandidat, ki je dobil več kakor polovico vseh veljavnih oddanih glasov.

40. Kaj se zgodi, če noben kandidat ni dobil nadpolovične večine glasov?

V tem slučaju pride do ožje volitve. V ožjo volitev prideta tista dva kandidata, ki sta pri prvi volitvi največ glasov dobila. Za ožjo volitev veljajo vse tiste določbe, kakor za prvo

volitev; veljavni so pa le tisti glasovi, ki se oddajo enemu izmed tistih dveh kandidatov, ki sta v ožjo volitev prišla. Glas, ki se odda za kako drugo osebo, se ne šteje.

41. Kdaj se vrši ožja volitev?

Dan morebitne ožje volitve se določi in razglasi že pred prvo volitvijo.

42. Kdo sme v ožji volitvi voliti?

Vsak volilec ne glede nato, ali je pri prvi volitvi volil ali ne.

Glavne določbe za varstvo volilne svobode.

1. Podkupovanja

je tisti kriv, kdor kakemu volilcu ali pa tudi kaki tretji osebi namenoma kak premoženjski dobiček ponudi, da ali obljubi, da bi s tem volilca podkupil, da se ali volitve ne udeleži, ali pa da v gotovem smislu voli.

Kazen je strogi zapor od 1 do 6 mesecev; razen tega pa še premoženjski dobiček ali njega vrednost zapade ubožni blagajni občine.

Istega pregreška se zakrivi tudi, kdor z istim namenom za se ali pa za kako tretjo osebo tak dobiček zahteva, sprejme ali si obljubiti da in zato obljubi, da se volitve ne udeleži, ali pa da bo zato v gotovem smislu volil.

2. Pogoščevanje volilcev.

Kdor volilcem na dan volitve v gostilnah ali na drugih javnih krajih jedi ali pijačo zastonj ali za navidezne cene da ali naroči, plača 10 do 200 K kazni.

3. Nasilstvo proti volilcem.

Kdor s tem namenom, da bi volilec ali ne volil ali pa da bi v gotovem smislu volil, zoper volilca, ali pa kako njemu bližnjo osebo silo rabi, jima na telesu, svobodi, časti, premoženju, dohodkih, v poklicu ali poslu škoduje ali s škodo grozi, ali pa kdor volilca ali njemu bližnjo osebo s prizadevanjem ali zagrožitvijo kakega drugega, zanja občutljivega zla plaši — se kaznuje s strogim zaporom od 1 do 6 mesecev, v slučaju obtežilnih okoliščin s strogim zaporom do enega leta.

Iste kazni se ima bati, kdor na ravno opisani način kmalu po volitvah kakemu volilcu ali njemu bližnji osebi zato škoduje, ker je volilec vkljub vplivanju na njega nasprotno volil.

4. Razširjanje lažnivih vesti.

Kdor ob takem času, ko volilci ali del volilcev ne morejo več resnice poizvedeti, namenoma in javno raznaša neresnične vesti glede kraja ali časa volitve, glede odstopa kandidata ali glede kake druge okoliščine, ki bi znala na volilce tako vplivati, da se ali volitve vzdrže ali pa v gotovem smislu volijo — tak lažnivi kljukec bo od enega tedna do treh mesecev sedel.

5. Pačenje volitev.

Zapor ali strogi zapor od 1 do 6 mesecev čaka tistega, ki bi namenoma

- a) pri volitvi glasovanje ali izid glasovanja pačil;
- b) glasovnico, ki se mu je za vpis kandidatovega imena izročila, proti naročilu izpolnil;

- c) s ponarejeno ali pokvarjeno volilno legitimacijo volil, vkljub temu da volilne pravice nima, ali ki bi za koga drugega volil brez njegovega dovoljenja.

6. Oviranje volitev.

Z zaporom od enega tedna do treh mesecev se kaznujejo sledeča dejanja:

- a) če si kdo namenoma zato, da bi kakemu volilcu volitev otežkočil ali preprečil, tuje legitimacije, glasovnice ali druge legitimacijske listine prilasti ali pridobi, ali njemu poverjene legitimacijske listine opravičenemu zadržuje, ali pa povzroči, da se take listine kaki drugi osebi izroče, nego tisti, ki je v njih imenovana;
- b) če kdo z namenom, da bi na volitev v gotovem smislu vplival, uradno za volilca izdano glasovnico samovoljno izpolni, in s tem prosto izvrševanje volilne pravice otežkoči;
- c) če se komu z namenom, da ne bi volil, zabrani glasovnico oddati.

7. Neopravičeno izvrševanje volilne pravice.

Kdor pri kaki volitvi v nasprotju z obstoječimi predpisi namenoma za koga drugega, če tudi z njegovim dovoljenjem voli, ali kdor povzroči ali dovoli, da kdo drugi namesto njega voli, se kaznuje z zaporom od 1 tedna do 3 mesecev.

8. Kršenje volilne tajnosti.

Kdor pri tajni volitvi s protipostavnim sredstvom poizve, kako je kak volilec glasoval, dobi en teden do tri mesece zapora.

9. Oviranje candidature.

Z zaporom od 1 do 6 mesecev se končno kaznuje tudi tistega, ki bi zoper kakega kandidata silo rabil ali mu na telesu, svobodi, časti, premoženju ali dohodkih s tem namenom škodoval, da bi isti ne kandidiral ali pa svojo kandidaturo preklical.

10. Izguba volilne pravice vsled prekršitve te postave.

Kdor je bil radi enega zgoraj pod 1, 3, 5 in 6 navedenih dejanj kaznovan, izgubi, če se je tako pregrešil pri volitvah za državni ali deželni zbor, za 6 let volilno pravico za državni in deželni zbor ter za volitve v občinske in okrajne zastope.

Postava o svobodi zborovanja.

Dosedaj se je dogajalo, da so se mnogokrat zborovanja, na katerih se je razpravljalo o volitvah in javnih zadevah, motila ali celo razbila. Par hujskačev je prišlo na zborovanje ter z neprestanimi medkllici, ropotanjem in vriščem zabranilo mirno razpravljanje. Vsled tega se je v državnem zboru sklenila nova postava za varstvo svobode zborovanja.

1. Katera zborovanja stoje pod varstvom?

Zborovanje kandidatov za vse javne zastope kakor za državni zbor, deželni zbor, okrajni zastop, občinski zastop, šolski svet, bolniške blagažne itd.

Nadalje vsa postavno sklicana zborovanja po društvenem in shodnem zakonu, v katerih se obravnava o javnih zadevah.

2. Kaj je kaznivo?

Če se zabranjuje k takim zborovanjem pristop osebam, ki imajo pravico udeležiti se zborovanja; če se kdo neupravičen vsili na tako zborovanje; če odriva ali prežene navzoče zborovalce, voditelje ter reditelje zborovanj; če se s silo ustavlja zborovanja, se tičočim naredbam voditeljev in rediteljev, ali ovira te naredbe. — Pri zborovanjih, ki niso podvržena društvenemu zakonu, veljajo za voditelje in reditelje zborovanja toliko časa sklicatelji, dokler se ne določi vodstvo in rediteljstvo.

3. Kako se kaznuje?

Kaznujejo se prestopki proti tem določbam z zaporom od enega tedna do treh mesecev. Ako se je več oseb pogovorilo ter se skupno pregrešilo proti tem določbam, se povzročitelj in soudeleženci kaznujejo s strogim zaporom do 6 mesecev.

4. Ali se sme na vsako zborovanje?

Kdor se udeleži volilnega zborovanja, ali zborovanja kake določene skupine volilcev, ali zborovanja za društvenike, ali zborovanja, na katero smejo samo povabljeni, se kaznuje, ako ni upravičen se udeležiti takega zborovanja, in ako se na poziv voditeljev ne odstrani, pri politični oblasti z globo od 10 do 200 kron.

